

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Az anarchisták áldozata.

Soha sem forrongott talán annyi féle eszme egyszerre mint a századvég e végső napjaiban. Homlok egyenest ellenkező teoriák tartják fenn magukat s e teoriáknak nem híveik, de fanatikusaik vannak. Ami pedig még meglepőbb, az összes teoriák fanatikusaik éppen ellenkezőleg cselekszenek, mint a hogy elvük követelné.

A liberálisizmus, az újabb társadalmi problémák szülője az egyén érvényesülését hirdeti minden téren. E célból eltörölte a cézheket, a privilegiumokat, a születési nemességet, alá ásta a tekintélyt s mikor joggal hihette volna, hogy célja eléréséhez jutott, mikor az emberiség várta az elv gyümölcseit, akkor belátták az elv kolomposai, hogy így nem szabadság, de szabadosság jön közénk, nem a jó konkurál a jóval, hogy győzzön a jobb, de az erős a gyengével, a ravaszság az optimizmussal, az egyéni érdek a közérdekkel, hol az győz, aki bírja, s így új korlátokról gondoskodott, melyről ki merjük mondani, hogy sokkal rosszabbak a régieknél. A cézhek helyett jöttek a kapitalista klikkek a kartelekkel, a születési arisztokraczia helyett a parvenük, a tekintély helyett a kolomposok, a szabad cselekvés helyett a legürhetlenebb centralizáció.

Ez új rend új nagyságokat teremtett, újabb vagyonos osztályt növesztett, de a köz nem lett boldogabb, sőt fokozottabb, túlzottabb igényekhez szoktatva még nyomorultabbnak érezte magát.

Itt új hajtást hozott a liberálisizmus, a szocializmust. Ebben is az egyén akart érvényesülni, de csak anyagi téren, mikor látták, hogy magukra hagyatva semmire sem mennek, ellen klikket csináltak, a szociáldemokrata pártot, ellen kartelleket hoztak be, a sztrájkot, mi közben a szocializmus két nagy táborra oszlott, kik a tulajdon jogot elismerik, s kik csak a közvagyonot fogadják el. Szeporatisták és kommunisták.

A legelső réteg aztán tovább ment. Érvényesülni akart ez is, de mert bünei, szenvedélyei, korlátot nem ismerő vadd-

sága miatt a társadalomban nem tudott, hát a társadalom ellen, vagy annak romjában akart és hadat üzent minden fennálló rendnek.

Ez az anarchizmus!

Ezek nem kívánnak munkát, hanem szabad életet. Szabad szerelmet, szabad lopást, szabad gyilkolást és mindennemű büntetés eltörlését.

Ime a liberálisizmusból reakció lett, annál veszélyesebb, mert régi ruhájában jár, a szocializmusból, a társadalmat javító pártból társadalom bontó elem, s az anarchia hívei, kik semmi korlátot nem akarnak ismerni, maguk lettek zsarnokká, kik kihallgatás nélkül ítélnék és végrehajtanak. Minden új theória megtagadja önmagát a kivitelnél és rosszabb helyzeteket teremt, mint amely ellen támadt.

Hazugság uralkodik ma a világon. Nem felel meg a gondolatnak a szó, vagy megczáfolja a cselekedet a hirdetett elveket. S ez természetes, mert ahonnan kiüldözi az ember az Igazságot, az Istent, ott eo ipso hatalmat nyer a hazugság és atyja; a szívben, a családi életben vagy a társadalomban.

Ez a hazugság lett gyilkosa a mi királynénknak is.

Oly jó volt a mi királynénk, oly sokat szenvedett, hogy nem lehetett ellensége egy sem, nem hihetjük, hogy aki fájdalmas arcát látta, a tisztelet és megilletődésnél egyebet érezhetett volna iránta.

És mégis megölték. Nem egy ember ölte meg; egy deliriosos korszak hazugságának bizonyossága az az átszurt szív.

Az orgyilkos fiatal, 25 éves ember, intelligensnek mondják, erős izmu, ép testü embernek, ki tudott dolgozni, dolgozott is és nem érzett volna soha szükségét.

Ez az ember nem tanult hinni. Tizenhárom éves kora óta az anarchisták züllött kompániáját látogatta. Nem törődött vele senki. Hallgatta a bünt, melylyel körülötte dicsekedtek, hallgatta Ravachol, Caserió, Vaillant, Angiolittó cselekedeteit, melyet magasztalt a társasága és meg-

irigyelte ezt a dicsőséget. Nyilván vallotta, hogy anarchista, nyomtatásba tette hitvány e fajta verseit, nem gondoltak vele. Megérhetett benne a gonoszság egészen a genfi tördőfésig.

Ekkor rá tette a rendőrség a kezét.

Most újra kérjük, ez az ember ölte-e meg királynénkat? Nem-e egy buta rendszer, mely hazug szereklétséggel kényeztet magát. Az az ostoba humanizmus, mely mellett éhen vesztet a becsületes szegény, de uri módon gondoskodik a gazok börtöneiről. Mely nem törődik a bűnnel, hanem a szabadság elvét teszi a nyakába, csak akkor ámul el, mikor a gonoszság oly nagy, hogy milliókra borítja a gyász sötétjét.

Irva van, hogy a bünbe esés után sokat vesztett az ember, emberi méltóságából. Értelme meghomályosodott, akarat a bünre lett hajlandó. Tekintélyre van szüksége, hogy esztelenségekre ne ragadtassa magát, törvényekre, hogy ne tehessen rosszat.

Csak az ész korlátoltsága mentheti azt a gonoszságot, mely a tekintély vagy a törvényes rend elleni támadásban nyilvánul.

Ki kell engesztelni királynénk szörnyű tragikus sorsát.

Nem annak a nyomorult gyilkosnak — bár mily szörnyű — büntetése lesz a kiengesztelés, nem elég, ha ezt kiirtják, de ki kell irtani a dudvát, mely között ily fenevadak tenyésznek — a hazugságot, a hazug teoriákat.

Rámutatunk Carnot, Canovas és a mi jó királynénk holt testére, a bombától szétroncsolt tetemekre s a Vilma királynő udvarhölgyének szét lött arcára s e sebeknél kérjük: ki volt a bünös? A cselekvők csak eszközök voltak egy pokoli rendszer kezében, mely rendszer hazug humanizmusnak dudvájában tenyészik.

Ezeknél a sebeknél állva, az emberi civilizáció nevében mondjuk, hogy vissza kell állítani a tekintélyt, törvénnyel védeni a rendet, lehetlenné tenni a bünt, a teoriák pedig veszszenek.

P—y.

Hazafelé . . .

És a kocsi dübörg egyre közelebb-közelebb. Terhe nagy. Egy ország fájdalmát s az egész világ részvétének tárgyát hordja magában.

A dübörgésre megelevenednek a régi kedves ismerős tájak, melyek őt, a nagy halottat, kit most utolsó útjában mindnyájan kísérünk, életben annyiszor látták.

Keletre a lassan mozgó császárvárostól, magas, viharbontó, védőhegyektől körülvéve van egy ország. A dübörgés ide is hallatszik s oly résztvevően susogja itt minden: Miért nem maradtál köztünk? . . .

Mi gondosan őriztünk volna, kebelünkben nincsenek mérges gyomok, levegőnk tiszta minden halálos lehellettől. Az emberek itt jók, csendesek s érted élnek-halnak.

Vigasztalást még sem találtál köztünk! . . .

A királyné szíve.

»A trón zsámolyánál esdve kérjük a mi jóságos királyunkat, engedje át hü magyarjainak azt a szívet, mely szeretete melegével mindenkor ott őrködött védő angyalként hazánk sorsa fölött, mely jóságát szüntelen érezte a nemzet nagyjaival és kicsinyeivel egyaránt!

Ott fogjuk elhelyezni a budavári főegyház főlshentelt csarnokában, melyben »A boldogító csillagzat örömrájai közt« akkor dobbant legnagyobbat, a mikor a kiegyezés nagy művére — hisz ebben e jóságos szívnek jelentős része volt — rá tette a nemzet Szent István koronáját.»

És mi hisszük, reméljük, hogy e kérdésünk mindnyájunk által egy szívvél-lélekkel kiáltva — meghallgattatásra talál.

Szobrot a királynénak!

— Én ennek a kiváló asszonynak kiváló tiszteletadást szántam. Szóltam meg Felsőleges királyunk az első fájdalom kitörése után.

— Mi ennek a kiváló asszonynak kiváló tiszteletadást szántunk! — kiáltunk mi fel, magyarok s ezt véljük elérni az által, hogy szeretett királynénknak szobrot állítunk. Magyar művész fogja kifaragni a szobrot a magyar nemzet megbízásából.

És szerencsés a művész, ha alakításához tárgyát, szép eszményét a kor szellemében bírja.

Ilyen szerencsés helyzetben van most nálunk a művész. Csak szét kell tekintenie és lelkesedést, buzditást nyer. A királyné élete telve van magasztos vonásokkal s ezt akarjuk mi megörökíteni, hogy szemlélhessük továbbra is a szívjóságot, az erényt, a türelmes szenvedőt, a béke angyalát, ki minket kézen fogva vezetett ki az örök gyűlölködés, az örök dacz örvényéből.

A történelem egén feltűnik egy fényes meteor. Hosszu fénycsövet írva le a nagy szürkeségben, egyszerre vakító fénykévéket lövelve szétpatlan. Ez a látvány más és más nyomot hagy a szemlélődő lelkében.

Mi nem akarjuk megkötni a művész kezét.

Mi csak a szép tervért lelkesülünk, melyet a fővárosi zsurnalisztika megpendített, hogy állítsunk szobrot elhunyt királynénknak s költségét adjuk össze. Az e célra alakult bizottság kezelt fogva a fővárosi sajtóval már is szép eredményt ért el.

A hétfő és keddi nap folyamán a boldogult királyné emlékszóbrának költségeire spontán adakozások folytán már is közel 22,000 forint gyűlt össze. Ehhez az összeghez a kormány összes tagjai egyenként 300, az államtitkárok pedig egyenként 150 frttal járultak.

1000—1000 forintot adtak: *Atzél* Béla báró, *Atzél* Béláné báróné, *Karácsonyi* Jenő gróf, *Karácsonyi* Jenőné grófné, a *Park Klub*-egyesület, *Pozsony város* közönsége, *Károlyi* Tibor gróf, az *Országos Kaszinó*.

2000 forintot adtak: *Andrássy* Géza gróf és neje.

Vajda Ödön zirczi apát 200 forinttal gyarapította az összeget, az országos nőképző egyesület növendékei pedig 65 forint 20 krajczárral.

A két nap alatt összegyűlt adományokból

21.915 frt 20 kr. a Kereskedelmi Banknál van elhelyezve.

A *tegnapi nap folyamán* ismét 13.920 forint gyűlt össze. Ehhez az összeghez 1000—1000 forinttal járultak: *Károlyi* Imre gróf, *Károlyi* Imréné grófné, *Tisza* István gróf, *Bródy* Zsigmond, a *Hazai Bank*.

2000 forintot adtak: *Andrássy* Tivadar gróf és neje.

A *Pesti Hazai Első Takarékpénztár* mai igazgatósági ülésében elhatározta, hogy az Erzsébet királynénak emelendő emlékszóborhoz *tízezer koronával* járul.

Nagyvárad város orsz. gy. képviselője *Tisza* Kálmán 150 frttal járult az emelendő emlékszóborhoz.

Budapest, szept. 14. (Saj. tudósítónk táv.) A fővárosi közgyűlése Erzsébet királyné szobrára 30,000 frtot szavazott meg.

Erzsébet királyné temetésének szertartási sorrendje.

Hazaszállítás.

Csütörtökön 1898. évi szeptember hó 15-én, a néhai Császárné és Királyné Ő Felsőge holttestének Bécsbe érkezésére kitűzött órát — esti 10 órát — megelőzőleg a nyugati pályaházban a fogadásra egybegyűlnek: az első főudvarmester, a szolgálattelvő két palotahölgy, a helyőrség tisztjei és katonai tisztviselői, az udvari papság, a haza szállítás végett szükséges többi udvari kíséret és egy katonai század zene nélkül.

Mihelyt a vonat megérkezett, udvari komornyikok és udvari inasok kiemelik a vasuti kocsiából a koporsót és a beszentelésre kijelölt, kápolnává alakított udvari terembe viszik.

A papság és egy udvari főbiztos mennek elől; nyolcz nemes apród viaszfáklyákkal, hat arciére- és hat magyar testőr, nyolcz darabant testőr és nyolcz testőr lovas, a chargejaikkal, képezik két oldalt a kíséretet.

Az első főudvarmester, néhai Ő Felsőgeinek főudvarmestere és főudvarmesternője, a két palotahölgy, a gyászoló udvarhölgyek, a két kamarás és néhai Ő Felsőgeinek kamarai személyzete követik a koporsót.

A koporsó ravatalra helyzetetik, a testőrök és nemes apródok elfoglalják a számukra kijelölt állást, az udvartartás tagjai pedig a jobbra és balra felállított imaszámolyokba vonulnak, aztán megtörténik a beszentelés.

Ennek megtörténtevel a koporsó oly módon kísértetik, mint előbb és a halottas kocsi emeltetik. A menetben kocsin résztvevő személyek a számukra kijelölt kocsikba szállnak.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Erzsébet királyné vallásossága.

Irtá: Dr. Némethy Gyula.

Felejthetetlen királyasszonyunk abból a királyi házból származott, amely sok jeles katolikus uralkodót adott Bajorországnak, a többi közt jelen században is I. Lajost, aki templomokkal árasztotta el Münchennt s a vallásos festészet renaissance-ának egyik legkiválóbb pártfogója volt. Nap nap után olvasta Kempis Tamást s vallási műveltségre sok theologussal kiállotta a versenyt.

Wächtler kanonok őfelsége a királyról irt művében melegen ír a királyné vallásosságáról. Ismeretesek a királyné szavai, melyeket Rónai Jácynthoz intézett, midőn »magyar leánya«, *Mária Valéria* nevelését reá bízta: Nevelje leányomat vallásosnak; mindnyájan nagyon rá vagyunk szorulva a vallás vigasztalására. Mily keserűen kellett tapasztalnia e szavak igazságát! 1874-ben az egyik lipótvárosi iskolát látogatta meg Bécsben s az egyik osztályban végig hallgatta a hittanítást. 1860-ban, midőn megrendült egészségét helyreállítandó Madeira szigetén időzött, gyakran térdelt a fájdalom anyja képe előtt kápolnájában, hogy annak közbenjárása vezérelje őt vissza családjá körébe. Midőn hazatérése után a képviselőház küldöttségét fogadta, a többek közt így szólt: »Hálát adok az isteni gondviselésnek, aki egészsége-

met visszaadta s visszavezet férjem s gyermekeim körébe, hazámba, melynek boldogságát előmozdítani egyik legfőbb célom.«

A bérczes, sziklás, gyönyörű *Mária Czell* gyakran látta a szép királynőt élete folyamán. Első gyermeke, *Zsófia* elvesztése fölötti bánatát a czelli *Szűzanya* enyhítette meg. A jainzeni *Mária-kép** alá maga a királyné íratta e sorokat (saját szerzeményét.)

O breite deine Arme aus
Maria die wir grüssen!
Leg' schützend sie auf dieses Haus
Im Thal zu deinen Füßen!
O segne diesen kleinen Ort,
Mag rings der Sturm auch wüthen,
Du bist ihm fester Schutz und Hort
Voll Gnaden wirst ihn hüten

Magyarul:

Terjeszd ki áldó karodat,
— Halld az erdő szavát, —
Terjeszd e völgyi lak felé,
Mely bizva néz reád:
Oh áldd meg ezt a kis zugolyt,
S mig dülnek künn a vészek,
A te kegyelmed rá mosolyg,
S boldog, nyugodt a fészek.

De a királyné tapasztalta is égi pátrónájának oltalmát. 1889-ben kisiklott a vonat, mely a királynét, *Mária Valériát* s ennek vőlegényét vitte Wiesbadenből Bécs felé.

Több kocsi zuzódott porrá a salon-kocsi

* Ischl mellett.

előtt és mögött, melyben a főlshéges utazók voltak, de az ő kocsijuk sértetlen maradt.

A lainzi kastélyban hálaadó isteni tiszteletet tartott, mihielyt megérkeztek s hosszú időt töltött térdén állva *Mária* képe előtt, neki tulajdonítva megmenekülését.

Hogy minő érzelmekkel viseltetett a királyné a pápa iránt, annak a többi közt a vatikáni zsinat alkalmával is sok jelét adta, melyen t. i. ő is jelen volt a vendégek sorában. De még ragyogóbb világosságot vet lelkére az a levél, melyet *Margit* olasz királynénak irt, midőn az kérte őt, hogy viszonzózzák, még pedig Rómában, Bécsben tett látogatásukat.

Erzsébet királyné a többi közt I. Napoleon sorsára utalt. »Tény, hogy a pápa (VII. Pius) visszatért Rómába, Napoleon pedig Sz. Ilonán halt meg. Hát még fia, a szerencsétlen római király! Eppen itt halt meg, hol e sorokat írom. 1832. jul 22-én 5 órakor reggel halt meg itt a schönbruni kastélyban, ugyanabban a szobában, amelyben atyja lakott, a melyből haragjában s hatalmi lázában a 1809 máj. 17-iki törvényt kibocsátá, amely a pápát megfosztá Róma birtokától, őt pedig annak urává tette. Nem gondolhatok mindezekre a nélkül, hogy a legmélyebb megindulás ne fogna el. Tudom, hogy bizonyos államférfiak nevetnek e fölött s véletlennek nevezik az egészet, azonban, kedves nővérem, ez a véletlen szomoruan történt meg ismét napjainkban.« Majd III. Napoleonra utal a királyné, családja szomorú végére s így folytatja: »Már maga a gondolat, hogy ily körül-

A menet aztán megindul a következő rendben:

Két udvari lovász lámpásokkal, egy század lovasság, egy udvari fogatoló lóháton, egy kétfogatu udvari kocsi az udvari főbiztossal (a kocsi ajtajánál egy-egy udvari inas), egy hatfogatu négyülékes udvari kocsi néhai Ő Felségének főudvarmesternőjével és két palotahölgygel (a kocsi ajtajánál egy-egy udvari inas), egy hatfogatu udvari kocsi az első főudvarmesterrel és néhai Ő Felségének főudvarmesterével (a kocsi ajtajánál egy-egy udvari inas), két udvari lovász lámpásokkal, a hat fekete lótló vont, feketével borított halottas-kocsi.

Oldalt megy jobbról nyolcz darabont-testőr és balra nyolcz testőr-lovas, a chargejaikkal, továbbá mindegyik oldalon hat udvari inas, négy udvari lovász lámpásokkal a halottas-kocsi mellett lovagol. (Az udvari istállóknak a kocsi felügyeletével megbízott személyzete a kocsi után megy). Hat arcière- és hat magyar testőr egy-egy másodmesterrel (lóháton), két udvari lovász lámpásokkal, egy kétfogatu négyülékes kocsi néhai Ő Felsége kamarai személyzetével. Egy szakasz lovasság rekeszti be a menetet.

A menet a Mariahilfi- és Babenbergi utcavonalokon végig, a köruton át a külső kapun vonul a várpalotába és katonai sorfal tartja számára szabadon az utat.

Az őrségek, melyek mellett a menet elvonul, fegyverbe lépnek és halkított módon végzik a szabályszerű tisztelgést.

A papság és a menetbe be nem osztott többi személyek a legrövidebb uton a várpalotába kocsiznak, hogy még a menet megérkezése előtt oda érjenek.

Fogadás a várpalotába.

Midőn a halottas menet a várpalotában a nagyköveti lépcsőhöz megérkezik, mindnyájan a lépcsőcsarnokba vonulnak, hol az udvari és várpalotai lelkész, segédletével együtt, a legmagasabb holttestet várja.

A koporsót komornyikok és udvari inasok viszik föl a lépcső csarnokba és a megáldás befejeztével a templomba.

Egy udvari biztos, egy udvari templomi segéd a kereszttel, az udvari ének- és zenekar énekesei, a Miserere-t énekelve, az udvari és várpalotai lelkész, a segédletével, egy udvari főbiztos mennek elől. Nyolcz nemes apród viaszfáklyákkal, hat arcière- és hat magyar testőr, nyolcz darabont testőr és nyolcz testőr-lovas, a chargejaikkal, képezik két oldalt a kíséretet. Az első főudvarmester, néhai Ő Felségének főudvarmestere és főudvarmesternője, a két palotahölgy, néhai Ő Felségének udvarhöl-

mények közt az ősrégi apostoli palotába, a a quirinálba tegyem lábamat, rettegéssel tölt el. Elszomorítja szívemet, hogy nem visz nozhatom királyi nővérem látogatását, hanem ez igazán nem az én hibám. Azok büne ez, a kik a világot emberi politika elvei szerint kormányozzák, amíg mi anyai érzelmeinket követjük. Drága Margit, ön anya, megért engem s együtt érez velem, amint hogy én is úgy teszek. A nélkül, hogy politikai kérdéseket bolygatnék, ami nem is tartozik reánk, hadd jövendöljek én egy boldog napot, mindkettőnkre nézve boldogot, azt a napot, amidőn férjeink, mi és gyermekeink Rómában öleljük meg egymást és egyszersmind Jézus Krisztus földi helytartójának áldását is megkapjuk.*

Ezt a boldog napot nem érte meg, de ért szegény egy szörnnyű csapást, a mely gyászba borította az ő kedves Magyarországot, őt pedig hazátlan bujdosóvá tette. Csak mint egy tulvilági lélek jelent meg ünnepélyeinken is és olvasta, olvasta azt a szegény költőt, aki idegenben, szívében a fájdalom törével halt meg. De talán, talán ő jobban látta az eget könnyei fátólán át is?!? Talán nem hiába olvasta Heine gyönyörű sorait:

Ich stand gelehnet an der Mast,
Und zählte jede Welle.
Ade mein schönes Vaterland!
Mein Schiff, das segelt schnelle!
Ihr Thränen, bleibt mir aus dem Aug,
Dass ich nicht dunkel sehe.
Mein krankes Herz, brich mir nicht,
Vor allen grossem Wehe!

gyei, a két kamarás, valamint a kíséret többi személyei követik a koporsót és a templomban két oldalt a padokban foglalnak helyet.

A ravatalra helyezett legmagasabb holttestnek ezután következő beszentelése és a koporsó két ku'csának néhai Ő Felsége főudvarmestere részéről az első főudvarmester kezébe való átadása után mindnyájan távoznak és a templom bezáratik.

Kitétel.

Pénteken, szeptember 16-án, reggel 8 órakor, megelőző beszentelés után, kezdődik a közönség bebocsátása néhai Ő Felségének ravatalra zárt koporsóban kitett holttestéhez.

A templom és az oratoriumok, az imapadok feketével vannak bevonva, az oltárok fekete, keresztjelvényes posztóval leborítva, mely utóbbiak néhai Ő Felségének czimerét viselik.

A köröskörül megvilágított ravatal fekete posztóval s az a hely, a melyen a koporsó áll, aranyszöveggel van letakarva, fölötte pedig fekete bársony mennyezet függ.

A ravatalon, aranyrojtos fekete bársony vánkosokon, a császári és királyi korona, a főhercegi kalap, a csillagkeresztes rend jelvényei stb. vannak kitéve, továbbá egy pár fehér keztü és a legyező.

A kitétel ideje alatt testőrök állanak a ravatalnál diszörségen s papok, komornyikok, ajtónállók és udvari inasok a templom hajójában, kamarások és csillagkeresztes hölgyek pedig a titkos tanácsosi oratoriumban végeznek imákat.

Délután 5 órakor a közönség bebocsátása véget ér.

Szombaton, szeptember 17-én, újabb beszentelés után, a közönség reggeli 8 órától déli 12 óráig újra bebocsátatik.

Mind a két napon 8 órától 12-ig engesztelő szent misék mondatnak valamennyi oltárnál és mind a két napon délelőtt 10 órakor, szeptember 16-án délután 5 órakor is, a közönség távozása után, az udvari énekkar a Miserere-t éneкли el.

12 órától 1-ig a város templomainak tornyaiban a harangok meghuzatnak.

Temetés.

Szombaton, szeptember hó 17-én, délután 4 órakor lesz az ünnepélyes temetés.

A koporsót komornyikok és udvari inasok emelik le a ravatalról és újabb beszentelés után a következő kísérettel viszik a svájci udvarba a halottas-kocsira:

Két udvari biztos, egy udvari templomszolga a kereszttel, az udvari templomszolgák a tűmjén- és szenteltvíz-tartókkal, két segédkező udvari káplán és az udvari és várpalotai lelkész égő gyertyákkal, továbbá egy udvari főbiztos mennek elől. Néhai Ő Felségének főudvarmestere, a két kamarás, néhai Ő Felségének főudvarmesternője és a két palotahölgy követik a koporsót. Nyolcz nemes apród, hat arcière- és hat magyar testőr, nyolcz darabont-testőr és nyolcz testőr-lovas, chargejaikkal előlépkedése mellett képezik az oldal-kiséretet.

Miután a koporsó a kocsira helyzetetett és még egyszer beszenteltetett, a halottas menetet a templom harangjainak zugasa közt megindul.

A menet élén halad: Egyszakasz lovasság, aztán következnek: Egy udvari fogatoló lóháton, egy kétfogatu udvari kocsi egy udvari főbiztossal, egy kétfogatu négyülékes udvari kocsi komornyikokkal, egy század lovasság, egy udvari fogatoló lóháton, egy udvari biztos lóháton, egy hatfogatu kétülékes udvari kocsi a két kamarással (a kocsi ajtajánál egy-egy udvari inas), egy hatfogatu négyülékes udvari kocsi néhai Ő Felségének főudvarmesternőjével és a két palotahölgygel (a kocsi ajtajánál egy-egy udvari inas), egy hatfogatu udvari kocsi néhai Ő Felségének főudvarmesterével (a kocsi ajtajánál két-két udvari inas), az udvari inasok párosan, egy szakasz testőr-gyalogság, egy szakasz testőr-lovasság és egy szakasz darabonttestőrség, egy-egy tiszt vezénylete mellett, a nyolcz fekete lótló vont, feketével borított halottas kocsi a koporsóval.

Mindegyik oldalon négy udvari inas megy és négy nemes apród égő viasz-fáklyákkal. Hat

arcière- és nyolcz darabonttestőr (jobbról), hat magyar testőr és nyolcz testőr-lovas (balról) képezik az oldal-kiséretet. Az arcière- és a magyar királyi testőrség egy-egy szakasza lóháton sorakozik a halottas kocsi után a menetbe. Egy század gyalogság és egy század lovasság rekeszti be a menetet.

A menet a belső burgtéren, Mihály- és József-tereken át, az Augustini és Thegethoff-utcákon végig vonul a kapuczinusokhoz a Neuer Markton.

Az ispotályok, papság, városi tanács, tartományi választmány, továbbá a ministeriumok és központi hatóságok tanácsosai, valamint a négy udvari törzs hivatalnokai már előbb egybegyültek az augusztinusok templomában, honnan rangsor tartása nélkül lépnek a halottas menet elejére.

Jelentés tétetvén a halottas menet közeledéséről, az incognito már megérkezett legmagasabb és magasb uraságok a templomba vonulnak a meghatározott helyekre.

Az udvartariás tagjai és a többi hivatott személyek már előbb megjelentek ugyanott.

A kapuczinusok templomának belseje feketével van ékítve, az imapadok feketével bevonva, a pallózat feketével leterítve.

A halottas kocsi a kapuczinusok templomának főkapujához érkeztvén, a koporsót azonnal leemelik, a pontifikáló a papság élén fogadja, ezek előlépkedése mellett beviszik a templomba és a templom közepén felállított, égő gyertyáktól körülvevett ravatalra helyezik.

Néhai Ő Felségének főudvarmestere, a két kamarás, valamint néhai Ő Felségének főudvarmesternője és a két palotahölgy a ravatalig követik a koporsót s aztán a számukra kijelölt helyekre vonulnak.

Ezután következik az ünnepélyes beszentelés, mely után az udvari énekkar a Libereá-t éneкли el.

A koporsót aztán komornyikok és udvari inasok leemelik és a kapuczinus atyák halotti imái és fáklás kísérete mellett a sirboltba viszik.

A pontifikáló megy elől a segédkező papsággal Ő császári és apostoli királyi Felsége, az első főudvarmester, néhai Ő Felségének főudvarmestere és a két kamarás követik a koporsót a sirboltba.

A testőrök, nemes apródok stb. a templomban maradnak.

Lent a sirboltban megtörténik az újabb beszentelés.

Az imák végeztével az első főudvarmester átadja a kapuczinus atyák guardiánjának a legmagasabb holttest koporsója kulcsát, őrizetébe ajánlja a legmagasabb holttestet s ezután a kíséret visszatér a sirboltból a templomba.

Miután Ő Felsége a sirboltból visszatért, a legmagasabb udvar eltávozik a templomból, honnan azután a többi jelenlevők is távoznak.

Requiem a gör. kath. székesegyházban.

A gör. kath. székesegyházban tegnap délelőtt 9 órakor gyászistentisztelet tartatott a nagy nemzeti gyász alkalmából, melyen maga Pável Mihály gör. kath. megyés püspök, v. b. t. t. pontifikált dr. Laurán Ágoston püspöki vikárius, Kőváry Tivadar nagyprépost, Vella Pál, Sarkady Tihamér, Juhász György, Nyes Mózes kanonokok, valamint a nagyszámu központi papság segédkeztésével.

A templomot szinig megtöltötte a közönség, melynek soraiban ott láttuk az egyes hivatalok képviseletében többeket, továbbá a nagyváradi kir. kath. jogakadémia tanári karát és ifjuságát.

A kart a szemináriumi és képezdei ifjuság énektarai alkották. A gyászistentisztelet 11 órakor ért véget.

Képviseletés a temetésen.

Erzsébet királyné Ő Felsége temetésén Bécsben az összes törvényhatóságok küldöttek által képviseletik magukat.

Biharvármegye törvényhatósági bizottsága szintén több taggal vesz részt a temetésen s

azonkívül a péntek délelőtti közgyűlésén határozza meg a részvét kifejezésének módozatait s ugyanekkor terjesztik elő a vármegye hódoló részvét feliratát.

Nagyvárad város tanácsa tegnap megbeszélés tárgyává tette, hogy a rendkívüli közgyűlésen javasolni fogja 3 tagú küldöttségnek a temetésen leendő részvételét. A küldöttek kijelölését a ma délutáni közgyűlés eszközözi. Nagyvárad városa szintén hódoló részvét felirattal járul a gyászba borult trón elé.

Felhívják továbbá a városi törvényhatóság tagjait, hogy akik óhajtanak, fekete díszmagyarban csatlakozzanak a város küldöttségéhez.

A királyné Ő Felségének szombaton végbemenő temetésére Nagyváradról a Biharvármegye és Nagyvárad város küldöttségein kívül városunk kimagasló egyéniségei szintén részt vesznek.

Dr. Schlauch Lőrincz bibornok, nagyvárad püspök már tegnap reggel a gyorsvonattal Bécsbe utazott, Mayr Antal egyhm. könyvtáros kíséretében.

Pável Mihály nagyvárad gör. kath. püspök, v. b. t. t. Laurán Ágoston kanonok püspöki vikárius kíséretében a ma reggeli gyorsvonattal utazik el az osztrák fővárosba.

Beöthy László főispán szintén résztvesz a temetésen Bécsben, azonban a rendkívüli közgyűlések miatt csak később fog felutazni Bécsbe.

Ezeket kívül városunk előkelő férfiai közül számosan felutaznak Bécsbe, a gyászos esemény alkalmából.

Requiem a plebánia templomokban.

Ő Eminentiaja körlevelének megfelelőleg a temetés napján, f. hó 17-én lesznek megtartva a requiemek boldogult királynénkért. Olasziban 10 órakor, a Szent László templomban 9 órakor. Erre vonatkozólag a következő felszólítást vettük:

Erzsébet királyné Asszonyunk Ő Felsége lelki nyugalmaért a Nagyvárad olaszii róm. kath. plebániái templomban f. hó 17-én d. e. 10 órakor ünnepélyes gyász sz. mise fog tartatni, melyre a buzgó hívek, a hatóságok és az iskolai előjáróságok a gondozásuk alatt álló tanuló ifjúsággal együtt, tisztelettel meghívattak.

A rettenetes büntetést okozta beláthatlan veszteség — és kifejezhetetlen lelki fájdalomkra enyhítő gyógyírt és vigasztalást csak a Mindenható Ég adhat, — buzgón imádkozunk tehát a nagy halottnak — ki jótékony életében annyit szenvedett — lelki nyugalmaért és az oly sok csapás sujtotta Ősz Királyunk és Felséges jó Urunk számára kinyerendő lelki erő és égi kegyelemért, imádkozunk a gyászravatalnál kesergő hazánk és nemzetünknek, — mely a boldogultban Őrangyalát és Anyját veszítette, — jövőjeért, boldogságáért; a buzgó ima biztosan megtermi majd kért és remélt gyümölcsét.

Nagyvárad-Olasziban, 1898. szept. 14-én.

Dencs János,

tb. kanonok, esperes-plebános.

A helybeli jogakadémia gyásza.

A helybeli kir. kath. jogakadémia tanári kara tegnap rendkívüli értekezletet tartott, a melyen megállapították az akadémia gyászában a részleteit.

Elhatározta a tanári kar, hogy felejtethetetlen királynénk emlékéért jegyzőkönyvileg megörökíti;

hogy részvétét és mély fájdalmát nyilvánítja a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter útján a király Ő Felségének;

hogy a helyben tartandó gyász istentiszteleteken részt vesz;

a folyó hó 17-én a premontrai rend templomában reggeli fél 9 órakor végbemenendő requiem után az akadémia dísztermében gyász-ünnepélyt rendez;

hogy 30 napig gyászt visel;

hogy az országos hivatalos gyász tartamára, hivatalos levelezéseiben gyászkeretű papírt s fekete pecsétet használ;

végül, hogy az idén a tanév *ünnepélyes megnyitása*, tekintettel a mély gyászra, *elmarad* s az előadásokat folyó hó 19-ikén — hétfőn — a premontrai templomban reggel 8 órakor tartandó *«Veni Sancte»* után nyomban megtartja.

Az ifjuság pedig elhatározta, hogy a Felséges királyné arcképét a jogakadémia *«Olvasó Kör»*-e számára megszerzi.

Az ifjuság különben a gyászünnepély ügyében ma még egy gyűlést tart, amelyre az igazgatóság megbízásából Fuskás L. Béla a következő felhívást bocsájtotta ki:

Szeretett akadémiai Polgártársak!

Ismételten ez uton kérlek fel benneteket, hogy ma délelőtt 12 órakor akadémiaink I-ső számú tantermében teljes számban sziveskedjétek megjelenni, hogy a nagy gyászra vonatkozólag felmerült újabb megbeszélni valókat, főleg a szombaton tartandó gyász ünnepélyre vonatkozólag az akadémiai igazgatóság utasítása szerint sürgősen elintézhessük.

Nagyváradon, 1898. szept. 15.

Hazafias ünnözléssel:

Puskás L. Béla,
IV. éves joghallgató.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara gyásza.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara is kifejezést ad mély gyászában a szeretett királyné elhunyt felett. Ma, csütörtökön délelőtt rendkívüli teljes ülést tart, a melyre a következő gyászkeretes meghívást bocsátotta ki:

Felhívás!

Felséges Asszonyunk Erzsébet királyné gyilkos kéznek esett áldozatul.

Szeretett hazánk védő-anyjának gyászos elhunyt mindnyájunk szívébe nyilallott!

Szívének keresi a vigaszt, de nem találja.

De a hála és kegyelet érzései túlaradnak szíveinkben, Felséges Asszonyunk koporsójánál.

Hálánk és kegyeletünk kifejezése céljából mélyen megrendült lélekkel hívom meg a kamara t. tagjait a folyó évi szeptember hó 15-én, csütörtökön délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ órakor a kamara helyiségében megtartandó rendkívüli ülésre.

Nagyvárad, 1898. szeptember hó 14.

Janky József,
elnök.

Gyázmise Pecze-Szőlősn.

Felséges királynénk elhunyt mély fájdalommal gyászba borítá nemzetünket s az általános részvét nyilatkozik mindenfelől.

Folyó hó 14-ikén azaz szerdán Pecze-Szőlős polgársága élén a községi elöljáróság gyászistentiszteletre gyűlt egybe, hogy örök világosság fényét esdje onnan felülről feledhetetlen királynénk elhunyt alkalmából.

Ugyane hó 17-ikén pedig azaz szombaton az egyházmegyei főhatóság rendelkezésére lesz ismét requiem. A gyászistentiszteletre ismét az előjáróság, iskolás gyermekek s a község összes lakossága készül, hogy a boldogult földi maradványainak nyugalmaért s lelkiüdvéért buzgó imákban esedezzenek a Mindenhatóhoz.

A „Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok” elnöksége és választmánya Reismann Mór elnöke alatt tegnap délután tartotta meg együttes gyászülését, melyen az elnökség és választmány itthon időző összes tagjai fekete öltözetben jelentek meg.

Az ülés megnyitása és a jegyzőkönyvet hitelesítő választmányi tag kijelölése után az összes jelenvoltak helyeikről felemelkedtek s állva hallgatták végig az elnök beszédét, melyben megható szavakkal ecsetelte a nagy fájdalmat, mely minden magyar szívet áthatja nemzetünk Őrangyalának, hazánk nagyasszonyának, a rajongásig imádott Erzsébet királynénknak mártírhála felett — s mely beszéd végén indítványozza:

1. hogy Erzsébet királynénknak emléke s a halála feletti mély bánat a társulati jegyzőkönyvben megörökíttessék,

2. hogy Ő Felsége a királyhoz a miniszterelnök útján részvétirat intéztesse,

3. hogy Nagyvárad összes kereskedői felszólíttassanak, miszerint f. hó 17-én felejtethetetlen nagy asszonyunk temetése napján, üzleteiket zárva tartásák,

4. hogy a felső kereskedelmi iskola által a társulat dísztermében tartandó gyászünnepélyen a társulat összes tagjai megjelenjenek; és

5. hogy a nagy királyné emlékére emelendő szobor költségeihez a «Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok» száz koronával hozzájáruljon.

A választmány helyeslőleg s egyhangulag fogadta el az indítványt egész terjedelmében.

*

Itt adjuk egyben a következő felhívást:

A „Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok” választmányának mai napon adott megbízásából felkérem Nagyvárad város összes kereskedőit, hogy folyó hó 17-én feledhetetlen nagyasszonyunk, Erzsébet királynénk temetése napján üzleteiket zárva tartani sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1898. szeptember 14-én.

Reismann Mór,
elnök.

Erzsébet-egyletek Nagyváradon.

Két egyesület van városunkban, mely az elhunyt magyar királyné nevével homlokán sok évtized óta gyakorol keresztény felebaráti szeretetet. Az egyik a biharmegyei és nagyvárad nőegylet leányárvaháza. Ez özv. báró Gerliczy Félixné szakavatott vezetése alatt már jó mult éveken megülte 25 éves jubileumát, s azóta gyarapodva virágzik. A másik, amit keletkezés tekintetéből is előbb kellett volna említenünk: az Erzsébet bölcső- és óvoda-egyesület. Alakulása épen annak a napnak évfordulójára esett (1854. ápr. 24.), midőn gyászos véget ért Erzsébet asszonyunk fejedelmi esküvőn királynénkká lőn. Zajtalanul, Várad egyik csöndes kis utcájában áldó munkálkodással részesíti szegény sorsu szülők kisdedeit igaz szülei ápolásban. Intézetében az a jólétező főpap adott neki hajlékot, aki ott volt keletkezése első éveiben oldalánál, aki 1865. óta elnöke az egyesületnek, dr. Noga János, fsz. püspök, a várad káptalan nagyprépostja, a szegények gyámolója. Az egylet maga épen akkor kapott keresztnevet, mikor királynénak nem merték, császárnénak meg nem akarták nevezni Erzsébet Ő Felségét; elnevezték tehát Erzsébet fejedelm-asszonyról.

Most mindkét intézet szép kegyelettel vett részt a székesegyházban tartott gyázmisén. A nőegylet tagjai talpig gyászban, az árvaház növendékei élén csaknem teljes számban jelent meg.

A bölcsőde egylet növendékei olyan ruhácskákban jelentek meg, mint a milyen épen volt nekik. De sorvezetőjük gyászlobogóval kezében, mindannyian fekete mellszallaggal jöttek oda a

székesegyházba, s megtették azt, ami senkinél sem jutott eszébe: koszorút helyeztek a székesegyházi ravatalra. Egyszerű virágokból készült a kis koszoru, rajta lecsúngó fehér szalagpár a felirással: *Erzsébet Fejedelm asszonyról nevezett Bölcső és Ovodaegylet kisdedei hálójok és szeretetök emlékébe.*

Ilyen módon nyilatkozott meg a kegyelet elhunyt királynénk iránt azokban, kik legközelebb állottak hozzá a hálában.

A beszentelés.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.) Genfből távirják: A szövetségtanács itt időző tagjai este hét órakor elhagyták a Bergues-fogadót, hogy a Beurivage-fogadóba menjenek. A hotel nagytermében Kuefstein gróf osztrák-magyar követ és Giskra báró követségi titkár és a királyné egész kísérete várta őket. Ruffy, a szövetségtanács elnöke, Kuefstein grófhhoz fordult, mint Ferencz József király hivatalos képviselőjéhez és megindult hangon tolmácsolta a szövetségtanács részvétét a király ő felségét és házáért ért kegyetlen csapás alkalmából. A bemutatkozások után a szombati borzalmas eseményről beszéltek, 7 óra husz perczkor a szövetségtanács tagjai elbucsztak és visszatértek a Bergues-fogadóba. Néhány perczrel később Kuefstein gróf és Giskra báró a Bergues-fogadóba hajtottak és viszonzták a szövetségtanács tagjainak a látogatását. Nyolczadfél órakor Kuefstein gróf és Giskra báró visszatértek a Beurivageba.

A királyné holttestét nyolcz és fél órakor hozták le gyász kocsin a pályaudvarra óriási közönség között. A pályaudvari fasorban a genfi érsek újra beszentelte és a holttestet a közönség zokogása között a vonatra helyezték.

Az összes jelenlevők fekete polgári ruhát viseltek. A közönségnél különösen feltűnő volt a nyugodt viselkedés az egész processus alatt.

Előkészületek a temetésre.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.) Az egyetem ifjusága elhatározta, hogy a királyné temetésére küldöttséget meneszt, melynek tagjai lesznek a budapesti tudomány egyetem, a műegyetem és a kolozsvári egyetem küldött hallgatói.

Budapest, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) A székes-főváros küldöttsége a temetésen a következő tagokból fog állani: *Márkus József* főpolgármester, *Halmos János* polgármester, *Matuska Alajos* alpolgármester, *Rényi Dezső* főjegyző; továbbá a bizottsági tagok közül: *Radorza János*, *Heltai Ferencz*, *Hlatky József*, *Tolnay Lajos*, *Bamberger Béla*, *Stadler Károly*.

Bécs, szeptember 14. (Saját tud. táv.) Udvari rendelet szerint hétfőn, 19-én, délután 5 órakor lesznek vigiliák ő felségeért, azután három napon át gyászmisét tartanak a burgtemplomban.

Budapest, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) Ő Felsége a királyné temetésén az osztrák és magyar rendjeleket viselik; a nagykeresztesek a szalag nélkül jelennek meg.

Budapest, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) Már most Berlinből is megerősítik, hogy *Vilmos* császár jelen lesz Erzsébet királyné temetésén. Ott lesznek továbbá *Albert* szász király, *Sándor* szerb király és *Károly* romániai király. A németalföldi királynőt fővadászmestere

fogja képviselni. A czár egy nagyherceget küld a temetésre, az olasz király pedig valószínűleg fiát, *Viktor Emánuel* trónörökösét küldi el.

Előkészület a nagy utra.

Budapest, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) Genfből távirják: Berzeviczy altábornagy és Jules Renaud, Genf városának közigazgatási tanácsosa megszövegezték és aláírták a királyné haláláról szóló okiratot. Miután a koporsót beferrasztották, egy hivatalnok felolvasta a jegyzőkönyvet, a melynek Genfre vonatkozó részében az áll, hogy a koporsóban levő test annak a személynek a teteme, akit szombaton a Hotel de la Paix előtt meggyilkoltak s a melyen a genfi orvosok megtartották a halottszemlét. Az Ausztria-Magyarországra vonatkozó részben megerősíti a jegyzőkönyv, hogy a tetem Erzsébet császárné és királyné ő Felségéé. Az okiratot Svájc nevében Reverdin dr. és Navazza főügyész írta alá. A koporsón két üveg ablak van és az ablakok fölött két, kulccsal elzárható ajtó van, a melyek a koporsó felső részének kinyitását lehetővé teszik, úgy hogy a koporsó belsejének megtekintése lehetséges. Az egyik kulcsot Berzeviczy altábornagynak, a másikat a szertartásmesternek adták át.

Délután 4 órakor a Freiburgból ideérkezett Dernaz bibornok, Lausanne és Genf püspöke több lelkész kíséretében, hogy a koporsónál imádkozzék. A tulajdonképpeni vallásos szertartás 5 órakor ment végbe a legszűkebb körben. Csak a kíséret vett részt abban a menetben, a mely a hotel belsejében képződött és egy keresztvívből, négy karéneses fiúból és öt teljes ornátusban lévő lelkészből állott. A menet abba a lakosztályba ment, a hol az elhunyt királyné lakott. A szertartás fél óráig tartott Dernaz bibornok Lamy rendfőnök és Chavaz, Derippe, Jantet és Lachenal abbék segédlete mellett szentelte be a koporsót és miután az abszolúciót megadta, a lelkészek a hotel egyik termében levetették az ornátust és visszamentek a paquis-i plébániára. A konzulok nagy része tegnap látogatást tett ő felsége képviselőinél.

Az egész világ részvéte.

Eger, szeptember 14. (Saját tud. táv.) A királynéért tegnap d. e. 9 órakor a székesegyházban requiem tartott, melyet fényes papi segédlettel Samassa érsek végzett. A gyászistentiszteleten a templomot zsufolásig megtöltötték az intelligenzia, az összes polgári és katonai hatóságok, testületek, intézetek. Megható volt az 1848—9-i honvédek csoportja külön zászló alatt. A templom közepén diszes ravatal állott, tetején koronával. Az érsek a temetésre Bécsbe utazik. Hevesmegye e hó 17-én rendkívüli közgyűlést tart és d. e. 10 és fél órakor a megye részéről külön gyászistentisztelet lesz a székesegyházban. Eger városának képviselő testülete a temetés előtt érdemleges ülést nem tart. A város közönsége külön részvétiratot intézett a királyhoz.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. távirata.) Dublinból sürgönyzik: Loque bibornoknak Ferencz József királyhoz intézett részvétáviratára ő felsége a legszivesebb köszönettel válaszolt. Hasonló köszönő táviratot kapott Redmand képviselő, a ki a karmeliták nevében kondoleált a királynak. Egy népgyűlés, a melyen Redmond elnökölt, egyhangulag elhatározta, hogy a királyt a lakosság rokonszenvéből biztosítja abból az alkalmából, hogy a királyné ő felsége, a ki Irországi látogatásai alkalmával a nép szeretetét megnyerte, meghalt.

Budapest, szept. 14. (Saját. tud. táv.) Londonból sürgönyzik: A tegnapi nap folyamán

számos diplomata és más előkelőségek írták nevüket az osztrák-magyar nagykövetségnél kintett kondoleáló ivre. A londoni magyar kolónia részvétáviratot küldött a királynak. Ugyanezéből az osztrák-magyar kereskedelmi kamara ma ülést tart.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.) Algirből sürgönyzik: Az osztrák-magyar konzulnak Erzsébet királyné elhunytáról szóló hivatalos értesítésére a főkormányzó kijelentette, hogy Algir egész lakossága csatlakozik a gyászhoz és a merénylet okozta felháborodáshoz. Együttal elrendelte a kormányzó, hogy szombaton a temetés idején az algiri székesegyházban ünnepi istentisztelet tartassék.

Budapest, szeptember 14. (Saját tud. táv.) New-Yorkból sürgönyzik: New-York város hatóságai egyhangulag elhatározták, hogy Erzsébet királyné elhunytá fölött való mély fájdalomnak és a királyi ő felsége és Ausztria-Magyarország népei iránt való legőszintébb rokonszenvének adnak kifejezést.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.) Torinoból távirják: *Umberto* király *Erzsébet* királyné ő Felsége elhunytá alkalmából 20 napos udvari gyászt rendelt el.

Budapest, Szeptember 14. (Saj. tud. táv.) Genfben Fa z y román konzul neje, a román kormány nevében gyönyörű élő virágkoszorút tett le Erzsébet királyné koporsójára. — Impozáns, ritka szép koszorút helyezett a ravatalra, Genf város nevében két községi felügyelő.

A gyilkos.

Budapest, szept. 14. (Saját tud. táv.) Genfből távirják: *Luccheni* fölött valószínűleg októberben fog törvényt ülni rendkívüli ülésben az esküdtszék. A vizsgálóbíró egyik hivatalnokával folyt beszélgetés közben azt mondta Luccheni, hogy ha Olaszországban lett volna, *Umberto* királyt ölte volna meg.

— *Umberto* király ezt ezer örömmel, szót Luccheni, de Crispit nem, óh nem, Crispi tolvaj, ötszázezer lírát lopott és én az ő helyzetében még sokkal többet loptam volna. Tolvajok előtt mi anarkisták kalapot emelünk. Tolvajokat nem gyilkolunk.

Luccheni e szaknál mosolygot és még a vizsgálóbíró sem tudta borzadását palástolni.

A vizsgálóbíró tegnap több tanut hallgatott ki, akik megerősítették a már ismert részleteket. Csak annyi méltó említésre, hogy egészen addig, amíg Lucchenit a törvényszéki palotába nem hozták, mindenki azt hitte, hogy a merénylet csak ökölcspást mért a felséges asszonyra. Csak Lucchenitől tudták meg még a rendőrügynökök is a valót. Több osztrák hivatalnok érkezett ide, hogy jelen legyen a kihallgatáson és értesüléseket szerezzen. A genfi rendőrség feje mindenüvé elkíséri őket. A hivatalnokok a vallatás egy részét meghallgatták, hogy megismerjék Luccheni előéletét és megtudják, hol tartózkodott azelőtt. Gosse és Megevand orvosok tegnap adták át a vizsgálóbírónak a halottszemléről szóló jelentésüket.

Budapest, szept. 14. (Saját t. t.) Genfből írják: Ujabb kihallgatás során Luccheni azt mondta, hogy 4 évet szolgált a 13-ik olasz lovassági ezredben és hogy ez alatt az idő alatt nem kapott büntetést. Beismerte, hogy a katonai szökevények jegyzékében szerepelt a neve, de ez csak azért volt, mert csak négy hónappal a jelentkezésre kitűzött határidő után jelent meg a sorozáson, minthogy idézést várt. Több kihall-

gatott tanu, köztük néhány csendőr, azt vallotta, hogy látták Lucchenit a Beaurivage-fogadó előtt, a mit Luccheni be is ismert. Beismerte azt is, hogy beszélt egy fehér szakállas és szemüveges emberrel, a kiről már szó volt, de azt mondja, hogy az az ember nem olasz és nem is bűntársa, hanem egy járókelő, a ki alighanem Genfben lakik. Érdekesen vallott egy R. nevű tanu, a ki nyomban 1 és fél óra után a Rue des Alpes felől jött és a hajó felé tartott. Halotta a kiáltást: »Fogjátok meg!« és látott egy embert, a ki nagy sebesen futott előtte. R. elébe vetette magát, megragadta őt és legyűrte anélkül, hogy nagy ellentállásra talált volna és hogy Luccheni megütötte volna.

(Később érkezett táviratainkat lásd távirati rovatunkban.)

Családi értesítők bélyegkötelezettsége. A belügyminiszter folyó hó 3-án a pénzügyi, honvédelmi és vallás- és közoktatásügyi miniszterekkel egyetértőleg kö rendeletet bocsátott ki, melyben az 1895. évi 60.000 sz. a kibocsátott utasítása kiegészítésével kijelenti, hogy oly anyakönyvi kivonatok (családi értesítők), melyek valamely védkötelesnek szabadságoltatása végett benyújtott bélyegköteles kérvényhez csatoltnak: tekintet nélkül az azokban foglalt születési, házassági és halálozási esetek számára, ivenkint csak egy korona bélyeg illeték alá esnek. Mindazon esetekben pedig, melyekben a kivételes nőszülési engedély kiadása iránt benyújtandó kérvényhez csatolt családi értesítők felekezeti anyakönyvvezető állítja ki, az azokra az állami anyakönyvvezető által vezetett záradék bélyegmentes. Bélyegmentes továbbá az a záradék is, melyet az állami anyakönyvvezető által szintén megújítási záradékkal láttatott el. Ha ellenben csak kizárólag az állami anyakönyvvezető által valamely régebbi keleti családi értesítő megújítás záradékkal ellátva, ez esetben a kérdéses záradék 50 kr. bélyegilleték alá esik.

UJDONSÁGOK.

* **A pénzügyi palota építése.** Az irgalmas rend által a Főutca és Sztaroveszky-utca sarkán építendő pénzügyi palota vonalának megállapítása már is sok vitára adott okot, de az ügy azért egy lépéssel sem haladt előbbre. A szépművészeti és közlekedési szakkbizottság azt javasolta, hogy az új palota a rend házának a vonalába építessék s a telekből így üresen maradó 500 négyszögmeternél több területet a Főutca bővítésére vegye meg a város. A rend azonban a kiugró területen csak 2 méterrel akarja beljebb építeni a palotát, s az így fennmaradó területet ingyen átbocsátja a Főutca kiszélesítésére. R i m a n ó c z y Kálmán kiváló nagyváradi építész, törvényhatósági tag tegnap egy szakértő véleményt adott be a városhoz, a melyben szépművészeti és takarékosági szempontból bírálja a kérdést. Nem találja helyesnek, hogy az új palotával a rend házáig bemenjenek, ezáltal csak élesebb lenne itt a Főutca fordulója, még ha két méterrel mennek beljebb, egyenes vonalat lehet venni a báró Döry-féle házzal. Az irgalmas rend előtt szabadon maradó térséget esinos vasrácsossal kerítik el kertnek. Ajánlja azonban, R i m a n ó c z y Kálmán, hogy a szükséges utca bővítés végett a Hadady-féle boltot hányják el s a köhidat szélesítsék meg egészen az iskola kertjéig. Így kibővül az utca s enyhítve lesz az éles forduló. Szépművészeti tekintetből ez a legelőre valóbb kivétel lesz.

* **A jövő évi választók névjegyzéke.** Nagyváradi város központi választmánya szeptember hó 19-én délután 4 órakor a polgármester elnöke alatt ülést tart, a melyen a jövő évi választók névjegyzéke ellen beadott felszólalásokat tárgyalják.

* **Az olaszii közs. iskolák elhelyezése.** Sok baja van Nagyváradi városának az iskolák építésének kérdésével. Az olaszii elemi és polgári leányiskolák építésére kész a terv, a város e célra megvette a városház mellett levő magtár épületet. A kultusz miniszter korábban ígéretet tett, hogy állami hozzájárulást nyújt a polgári leányiskola épületének emeléséhez. Most, mikor kérte a város a hozzájárulást, a miniszter azt megtagadta. A város pedig most nincs abban a helyzetben, hogy minden segély nélkül felépíthesse a száz ezer forintnál többbe kerülő épületet. A városi tanács tegnap foglalkozott a kérdéssel, s abban allapodott meg, hogy az adott körülmények közt nincs más megoldása a kérdésnek, mint hogy egyelőre a polgári leányiskola a mostani helyiségében, az elemi leányiskola pedig az ev. ref. felekezeti körözponti épületének türethető helyiségeiben marad. A két iskolahelyiségért kevesebb bért fizet a város, mint az új épület költségeinek kamata.

* **A realisták önképző köre.** A nagyváradi állami főreáliskola »Arany János« Önképző köre tegnap f. hó 14-én tartotta meg alakuló gyűlését Krüger Viktor igazgató elnöke alatt, ki a választás előtt szép beszédet intézett az ifjúsághoz, melyben főképen a munkálkodásra buzdította őket. Az alapszabályok felolvasása után kezdődött meg a választás és pedig: Ifjúsági elnöknek egyhangulag Krüger Jenő VIII. o. t. Főjegyző: Singer Béla VIII. o. t. Könyvtáros: Gergely József VIII. o. t. Titkár: Ujlalussy Sándor VIII. o. t. Pénztáros: Schvarcz Nándor VII. o. t. I. aljegyző: Fried Lőrincz VII. o. t. II. aljegyző: Schvarcz Sándor VI. o. t. A választás után a gyűlés véget ért.

* **Hogy kezeljék a rovásokat?** A rovásfák kérdésével foglalkozott tegnap a városi tanács. Ezuttal is bebizonyult, hogy nagyon kemény dió ez. Hogy lehetne teljes biztonsággal kezelni a rovásfák révén a sár és kavics szállítását a városnál. Mert a multból nagyon szomorú tapasztalatokat szerzett már erre nézve Nagyváradi város tanácsa. A tanács azt akarta, hogy a városi számvevői hivatal ellenőrizze a rovás fákat, de ez keresztülviharos, mert ha egyszer rajta van azon a kis pálczikán a vágás, nagyon bajos, sőt lehetetlen megtudni, hogy valóban megtörtént-e az annak megfelelő fuvarozás. Más módhoz folyamodtak, a mely ugyan sokkal jobb, de még sem teljesen biztos. Ezután a gazdasági tanácsos ellenőrzi a rovás kezelését. A sár szállításnál az elhordás tárgyát előre be kell jelenteni, s a tanácsnok a főmérnökkel hozzávetőleg megállapítják, hogy hány fuvar lehet az s csak a tanácsos által érvényesített számlát fizetik ki. A tanácsos előzetes rendelete nélkül eszközölt szállítást figyelembe nem veszik. A kavicsot csak garmadákban lehet szállítani s ezeket a széthányás előtt felmérni. Így csak nem lesz oly drága a rovás, mint eddig.

* **Bírói kirendelés.** A m. kir. igazságügyi miniszter dr. Kiss Béla, nagyváradi kir. törvényszéki albirót a nagyváradi városi kir. járásbíróshoz mint végleges székhelyre kirendelte.

* **Bírói vizsgálatétel.** Jankovits Tihámér törvényszéki jegyző, pertárnok, a közel mult napokban tette le sikeresen a bírói vizsgát Budapesten.

* **Bimbó-hullás.** Fényes Endre megyei árvászéki ülnököt nagy gyász érte, legkisebb gyermeke a kilencz hónapos Magda tegnap meghalt. A kedves gyermeket ma délután helyezik örök nyugalomra. A gyász esetről a család a következő gyászjelentést adta ki:

Csokalyi Fényes Endre és neje szül. alpári Abonyi Ilona, mint szülők, Lóránd, Andor,

Mártha, Ilonka, mint testvérek, fájdalomtól megtört szívvel jelentik a kiterjedt rokonság nevében is felejtethetlen kis leányok illetve testvéröknek: Magduskának f. évi szeptember hó 13-án, este 8 órakor, 9 hónapos korában történt elhunytát. A drága halott földi maradványai f. hó 15-én d. u. 4 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint N.-Pereczes utcza 748 háztól a várad-olaszii köztemetőben örök nyugalomra helyeztetni. N.-Várad, 1898. szeptember hó 14. Örök béke lengjen áldott porai felett!

* **Egy órával később.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara kereskedelmi osztálya a rendkívüli városi közgyűlés miatt ma délutánra összehívott ülését nem három órakor, hanem négy órakor tartja meg.

* **Elhunyt apát anonok.** Dr. Czibulka Nándor esztergomi apátkanonok, aki egy negyed századon át nevelte Budapesten és Bécsben a magyar papnövendékeket, egy salzburgi szanatoriumban tegnap meghalt. Czibulka 1844. február 27-én született Pozsonyban. Gimnáziumi tanulmányait szülővárosában végezte, majd a budapesti papnövendéke lépett, melyből kikerülve 1862. július 17-én szentelték pappá. Nemsokára tanár és tanfelügyelő lett a pozsonyi Emericumban, később pedig ugyanily minőségben működött az esztergomi szemináriumban. 1870-ben a budapesti központi papnövendékelkiigazgatója lett és később tb. udvari káplánná nevezték ki. 1888. február 12-én az esztergomi érseki szeminárium kormányzója lett, néhány év előtt pedig a hercegprímás a bécsi Pázmáneum rektorává nevezte ki. Csakhogy nem sokáig tölthette be hivatalát, mert súlyos betegség támadta meg szervezetét, melynek hosszu szenvedés után áldozatul esett.

* **Aszfalt és még sem az.** Említettük, hogy a városi mérnöki hivatal nem találta megfelelőnek a törvényszék épülete körül készített »aszfalt« burkolat anyagát, s mivel a vállalkozó: Wallerstein cég az felhasznált anyag termelési helyét felszólítás daczára sem igazolta, két darabot felküldtek Budapestre a Ferencz József műegyetemre megvizsgálás végett. A vállalkozó már elkészítette a meglehetősen olcsó árban felvállalt munkát, azonban aligha lesz szerencséje a vállalatban. Megérkezett ugyanis a vizsgálat eredménye. Dr. Vartha Vincze tanárnak a városhoz küldött véleménye szerint a járdához felhasznált anyag nem aszfalt, hanem még aszfalt részeket sem tartalmaz. Egyszerű kátrány szurok és kátrány salak, vegyítve pompás, apró Körös kavicssal. A vélemény szerint a keménységi fokot nem is kömlelték, mert az aszfaltnál nem is ez a fő, hanem a szívósság és tartósság. A felhasznált és felküldött anyag nál bebizonyult, hogy sem a minőség, sem a tartósság tekintetében nem állja ki az aszfalttal a versenyt, sőt azzal össze sem hasonlítható s egyáltalán értéke alig van. A városi tanács a vállalkozóval kötött szerződést ugyan beteszti a törvényhatósághoz, de kifogásait megteszi a járdá átvételénél. Addig is a kereseti kimutatását a vállalkozónak nem veszi figyelembe s óvadékát sem adja ki.

* **A vízvezeték bajai.** Nagyváradi városa szerencsére minden nagyobb baj nélkül keresztül élte az első ijedelmes napot, mikor teljesen kiürült a magas tartály. Azt hisszük és el is várjuk, hogy többet elő ne forduljon. Csak hibáztatni tudjuk azt is, ha egy utca kénytelen pár órára nélkülözni a vízvezeték, mert soha nem lehetünk eléggé elkészülve a veszedelemre, hanem váratlan dolgok előfordulhatnak. Ami megtörtént, arról már késő beszélni. Tegnap tudta Nagyváradi közönsége, hogy mely időben gondoskodhat vízszükségletéről, ez a rossz állapot azért mennyivel jobb volt, mint az előbbi. A lakosság egy része kedden, még a vezeték megnyitása után is, mikor egy méternél magasabb volt a víztartályban a vizmagasság, még nem jutott vízhez. Természetesen, mert a csövekben levegő volt s így vízhez nem juthattak.

Tegnap reggel a mérnöki hivatal aztán gondoskodott, miszerint az egyes tüzcsapoknál kiereszszék a csövekből a levegőt. A városi tanács tegnap szintén tárgyalta a dolgot. A víztelepen a condensations vizről gondoskodva van. Az egyik gép már le van eresztve s pár nap múlva az új gép is megkezdte működését. A vízgyűjtő galleria hatalmas medrét már kiásták s a további munkálatok gyorsan keresztülvihetők lesznek. *Busch* Dávid v. főmérnök szabadságidejét, tekintettel arra, hogy a mérnöki hivatal személyzete úgy is el van halmozva munkával s a vízvezeték mostani állapota egy szakembert teljesen igénybe vesz, fölfüggesztette a polgármester s berendelte. A magas tartányokban tegnap délután a víz két méter volt. Ha a kellő vigyázat a hivatal s közegeknél meg lesz s a közönség nem pocsékolja a vizet, a keddi kellemetlen eset elkerülhető lesz. A rendőrségnél is tapasztaljuk azt a helyes eljárást, hogy nem elégszik meg egyszer kiadott figyelmeztetésével, hanem belátja, miszerint az a helyes, ha mindennapra kiadja az eljárásra vonatkozó hirdetményét. A mára kibocsátott hirdetménye a következő:

Hivatalos hirdetmény!

A vízmű telepén folyamatban levő folytatólag összekötő munkálatok miatt ma az az esütőrtökön a vízvezeték reggeli 9 órától délután 4 óráig az egész város területén el fog záratni.

Nagyvárad, 1898 szeptember 15-én.

Rendőrkapitányi hivatal.

* **Tűzfészek a városban.** Az elmúlt hónapban nagy rémületet keltett V.-Ujvárosban a Pável utcában pusztított tűzvész, mely pl. ilyen mostani vízhiányos időben végzetes lehetett volna az egész utcára. Mint akkor irtuk, a tüzet fokozta a padláson felhalmozott rengeteg láda és fagyapot, a mit a tulajdonos: *Kolliner D.* tojás kereskedő hordatott oda. A rendőrség erőlyesen vette a dolgot s tüzrendészeti kihágásért 100 fitra büntetné *Kollinert*, aki ez ellen felebbezett. A felebkezésben azt fejtegeti, hogy a deszkaláda és a fagyapot nem gyulékony, holott tudvalevő dolog, miszerint Budapesten azok a gyárak, ahol ilyen fagyapot van összehalmozva, évenként leégnek. A városi tanács a felebkezést elutasította. Felhivtuk annak idején a rendőrség figyelmét a többi, különösen a Zöldfa-utcai tojáskereskedésekre, ahol szintén ilyen tűzfészek vannak. A rendőrkapitány kutatást tartott ezeken a helyeken és igen sok gyúanyagot találtak összezsufolva. Szigoruan elrendelték, hogy ezeket a tűzfészeket 2 nap alatt kiürítsék.

* **Szerencsétlenül járt cukrász legény.** Tegnap éjjel egy nagy csapat cukrász legény együtt mulatott. Hajnalra a legények meglehetősen beszédtek s az egyik *K. S.* a kezével bevett egy ablakot, azonban ezt olyan szerencsétlenül tette, hogy a karján elvágta az ereket. A szerencsétlen ember a nagy vágás következtében igen sok vért vesztett s így beszállították a kórházba. A fiatal ember sebe nagy, úgy hogy hosszabb ideig fogja nyomni az ágyát.

* **Véres verekedés egy dinyaért.** Katonavárosban történt: *Altmann* Zsigmond és felesége tegnap délelőtt bementek *Rozenczweig* Márton kereskedőhöz dinyét vásárolni. A dinya válogatás közben azután összeszólkoztak, ami mindinkább hevesebbé vált s végül a veszekedés vége az lett, hogy *Altmann* és a felesége *Rozenczweigot* elverte, s *Allmann* meg egy gereblyét is elvett s azzal föbe verte *Rozenczweigot*. A két verekedőt, *Allmann*t és feleségét letartóztatták és átadták az ügyészségnek.

* **Agyonlőtte az anyósát.** Zámoly Fehérmezei községben folyó hó 10-én este *Somogyi Pál* odavaló lakos anyósát, özv. *Bognár Ferencz* né a nyílt utcán agyonlőtte. Az öreg asszony ott nyomban meghalt, a gyilkos volt pedig a csendőrség letartóztatta és bekísérte a székesfehérvári törvényszékhez. A gyilkosság oka családi viszálykodás.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmányi ülése.

A nyári szünet után ma tartotta első ülését a kath. kör választmánya.

Palotay László elnökle alatt részt vettek: *Dencs* János és *Dús* László alelnökök, *Gálbory* Sámuel, *Tóth* Márton, dr. *Mártonffy* Bogdán, *Beleznay* Antal, *Stark* Gyula, *Gram* Sylvester, dr. *Vucskics* Gyula, *Román* József, *Gyalóka* János, *Pekanovits* Imre, *Nozák* Rudolf, *Weidlich* István, *Felser* Antal, *Kelemen* Kálmán, *Böszörményi* Géza, *Frankó* Endre választmányi tagok és *Imrik* Gusztáv titkár.

A gyűlést *Palotay* László nyitotta meg, aki megható szavakat szentelt annak a mérhetetlen gyásznak, mely boldog emlékü királyasszonyunk halálával a királyt és a nemzetet érte. A tagok már részt vettek tegnap a requiemben, melyen a nagy halott lelkiüdvéért s királyunknak vigasztalásért könyörögtek. Elhatározta a választmány, hogy a mély őszinte részvétét j. gyzőkönyvileg megörökíti s ezt a hírlapok útján közzé teszi.

Ugyancsak *Palotay* elnök jelenti, hogy a kör elnökével báró *Gerliczy* Ferenczcel és dr. *Vucskics* Gyulával, akiket a választmány mandattal látott el, részt vett aug. 23 és 24-én Budapesten, a kath. Körök országos szövetségének alakuló gyűlésén. Körünk tagjai közül megjelentek még *Felser* Antal, dr. *Székely* István, *Makucz* Ernő, *Székely* Sándor, *Makay* József. Az országos szövetség egyik alelnökévé a mi elnökünket, báró *Gerliczy* Ferenczet választotta, *Palotay* kanonokot pedig a választmányba vette be. *Palotay* László a kongresszuson előadást tartott a katolikus körök és a hitélet czimén; a bezáró banketten pedig ő mondott áldomást a pápára és a királyra. A kongresszus különben imponánsan sikerült, világiak igen nagy számban jelentek meg. A szövetségtől csak jót várhatunk.

A választmány köszönettel vette tudomásul a jelentést.

A folyó ügyek során *Makay* József megbízott, hogy a házszabályok szigorú megtartását ellenőrizze.

Dus László felhívja a figyelmet arra, hogy a választmány már egy alkalommal elhatározta, hogy elfogja mozdítani városunkban a kath. legény-egylet felállítását s erre bizottságot is küldött ki. Kérdi, történt-e valami ez ügyben?

Dr. *Vucskics* Gyula jelenti, hogy a legényegylet létesítése ügyében előtanulmányokat tett, Budapestben fennjárt a központi egyletben, néhány jötevőtől ígéretet nyert az anyagi támogatásra stb., ha jobban előre halad az ügy, ki fogja kérni a kör támogatását.

Kelemen Kálmán a versenykuglizásokról számol be. Köszönettel veszik tudomásul.

Végül a bizottságokat felszólítják a téli szezon programjának elkészítésére.

Ezzel az ülés véget ért.

TANUGY.

Iskolai értesítés. A helybeli kereskedelmi iskolában szeptember hó 27-én lesz a javító érettségi vizsgálat, miről az érdekelt tanulók ez uton értesítettnek. Nagyváradon 1898. szept. 14. *Vidovich Bonaventura*, igazgató.

Csáky Albin gróf pályatétele. A dr. *Havas* Gyula kir. tanfelügyelő szerkesztésében eddig Kolozsvárott megjelent és szeptembertől fogva fővárosi irodalmi vállalatát átalakult *Magyar Festalozsi* szerkesztőségének részére 100 korona pályadíjat bocsátott *Csáky* Albin gróf, hogy megjutalmazhassa azt, a ki megtudja fejteni, mikép lehet sikeresen fejleszteni a kötelességérzet alaperényét. A *Magyar Fes-*

lozzi előfizetési díja 4 frt és a kiadóhivatalnál (Budapest, IV., Havas- és Lipót-utca sarkán) rendelhető meg. — Nem kevesebb, mint 16 pályamű érkezett be a szerkesztőséghez és azokat aug. 18 napján a bíráló megejtése végett *Kozma* Ferencz kir. tanácsos kolozsvármegyei kir. tanfelügyelőhöz, mint a gróf által kinevezett ötös bíráló bizottság elnökéhez tették át.

Igazságszolgáltatás.

Fegyházra ítelt postatiszt. Két hónappal ezelőtt, június 27-én *Fleischacker* Miksa, a nagykanizsai postavonat postája mellé beosztott tisztviselő, Murakeresztúron átvette a Prágerhoff felől Budapest felé haladó mozgó posta küldeményeit s ezek közt 30 drb ajánlott levelet, a melyek közül csak 29 volt berovatolva. A postatiszt maga is csak 29 levelet rovatolt s a 30-dikat, a mely *Johan Agriseg Eszék* feladó czimvel és öt pecséttel volt ellátva, zsebre vágta. Eszéken, a postai végállomáson, elhagyta a kocsit s az utcán a levelet felbontva, hatvan darab százforintos bankól talált benne. *Fleischacker* a pénzt nem merete magánál tartani, hanem Vukovárra utazott vele, itt fölkereste a nővérét, *Weiner* Emilnét, s fölkerete, hogy vegye át s őrizze meg a pénzt. *Weinerné* megijedt s a kérést visszautasította, de a testvére a pénzt ott hagyta az asztalon és visszautazott Nagy-Kanizsára. Szerencsétlen nővére kétségbeesetten várta haza férjét s a mikor ez megérkezett, mindent elmondott neki. A sikkasztó postatiszt sógora erre összehozta a pénzt, bevitte az északi postahivatalhoz s jelentést tett a dologról. *Fleischacker* másnap letartóztatták. A nagykanizsai törvényszék most tartotta meg ez ügyben a végtárgyalást s a sikkasztó postatisztet hivatali sikkasztás czimén két esztendei fegyházra ítélte.

Verekezés a korcsmában. A tavaszon történt Babmezőn, hogy a korcsmában egy pohár pálinkán összeveszett *Gyope* Demeter és *Szűcs* Péter. A vita folyamán azután *Gyope* a fokosával föbe ütötte a védtelen *Szűcsöt*. *Szűcs* az ütés következtében eszméletlenül rogyott össze s három napig eszméletlenül feküdt s míg meggyógyulása három hónapnál több időt vett igénybe. A törvényszék büntető tanácsa tegnap tárgyalta ezt az ügyet s a vádlottat, tekintve, hogy amikor a tettét elkövette részeg volt, nyolcz hónapi fegyházra ítélte, amibe a vádlott bele is nyugodott.

TAVIRATOK.

A koronás fők részvéte.

Budapest, szept 14. (Saj. tud. táv.) Király ő Felségéhez minden európai udvarból érkezett részvét-távirat.

Az uralkodók táviratai a következők:

Róma: Sietünk kifejezni Felségednek legmélyebb fájdalomukat és legnagyobb felháborodásunkat, amaz átkos barbár merénylet fölött, amely a császárné és királyné ellen elkövetett. Imádkozunk a fenkölt áldozat lelkéért és benső ájtatossággal fohászunk Istenhez, hogy ő, akinek hatalmában van, adjon erőt Felségednek e kegyetlen szerencsétlenségben és a legszentebb érzelmeiket sujtó e keserű megpróbáltatásban. És ezért fájdalommal megindult atyai szívünkből fakadó különös áldásunkat küldjük Felségednek s az egész császári és királyi családnak.

XIII. Leó.

Berlin: A hadgyakorlatokról haza érve, értesülök a legelvetemedettebb gonosztett rettenetes hírérl. Mélyen megrendülve alig talá-

lok szavakat, hogy megmondjam neked, mit értek irántad és milyen mélyen érzem veled együtt a súlyos veszteséget. Az Uról jövő megpróbáltatás ez, amelyet mi emberek nem vagyunk képesek felfogni és amelynek csak rettenetes súlyát érezzük; de egyetlen vigasztalásunk nekünk, szegény embereknek, hogy oda fent rendeltetett így.

Vilmos R.

London: Nem találok szavakat benső részvtémem és elborzadásom kifejezésére. Nagyon is iszonyatos és kegyetlen a szerencsétlenség. Isten oltalmazzon és legyen veled.

Viktoria.

Róma: A váratlan és kegyetlen csapás, a mely téged sújtott, iszonyattal és felháborodással tölt el bennünket. Melletted óhajtanék lenni, hogy megmutatnám szeretetemmel, minő bensőleg osztozom fájdalmadban; de bár távol vagyok tőled, Margit és én szívünk mélyéből csatlakozunk könnyeidhez és imádkozunk Istenhez könyörögve, hogy adja meg neked azt a vigasztalást, amelyet egyedül Ő képes megadni. Ölelek:

Umbertó.

Szent-Péternár: Borzalommal halljuk a rettenetes és végzetes hírt. E kegyetlen megpróbáltatásban legőszintébb fájdalmunk és bánatunk kifejezését küldjük neked; Isten oltalmazzon és adjon erőt e pótolhatlan veszteség elviselésére.

Alexandra és Miklós.

Páris: Áthatva az iszonyattól, ama gyűlöletes merénylet hírére, a melynek a császárné és királyné Ő Felsége áldozata lett, benső sugallatom indit arra, hogy kifejezzem Felségednek őszinte fájdalmamat és részvtémemet, amelylyel Felséged bánatában szívem mélyéből osztozom és kérem Felségedet, legyen meggyőződve őszinte és benső rokonszenvevről.

Faure.

Madrid: Mélyen megrendülve az iszonyu csapástól, a mely téged és mindnyájunkat sújtott, szívből jövő forró részvtémemet fejezem ki neked. Imám és gondolataim nálad vannak e rettenetes órában. Isten oltalmazzon s adjon erőt és vigasztalást neked.

Krisztina.

Koppenhága: Feleségem és én mélyen megrendülve legmelegebb részvtünket fejezzük ki neked. Isten adjon erőt.

IX. Keresztély.

München: Mélyen megrendülve a genfi rettenetes hírtől, benső sugallatom indit arra, hogy kifejezzem neked legmélyebb fájdalmas részvtémemet a súlyos és pótolhatlan veszteség alkalmából, amely téged ért. Isten adjon vigasztalást és erőt neked mély fájdalmadban, odaadó hű szívvel

Lipót bajor regens-herceg.

Drezda: Mélyen megrendülve a súlyos és váratlan csapástól, a mely téged sújtott, szívünk mélyéből fakadó benső részvtünket fejezzük ki neked.

Albert szász király és neje Karola.

Würthenberg: Mélyen megrendülve az iszonyu szerencsétlenségtől, a királyné és én legmélyebb és legbensőbb részvtünket fejezzük ki. Isten adjon vigasztalást neked.

II. Vilmos.

Hága: Ép most értesültem a rettenetes csapásról, mely Felségedet sújtotta. Mélyen meghatva és elkomorodva szívem mélyéből fakadó benső és igaz rokonszenveimet fejezem ki Felséged irányában, biztosítva Felségedet, hogy szeretetteljesen és egész lelkemből osztozom abban az iszonyu megpróbáltatásban, melyet Isten Felségedre mért.

Vilma, Hollandia királynője.

Bukarest: Nem találunk szavakat annak a mély fájdalomnak a kifejezésére, melylyel a téged sújtott, kimondhatlan szerencsétlenség tölt el bennünket. Istenhez fohászkodunk, hogy oltalmazzon téged és adjon erőt neked, hogy megadással elviselhesd e súlyos megpróbáltatást.

Károly.

Ezen kívül az összes uralkodók küldtek részvtévtáviratot.

Róma, szeptember 14. (Saj. tud. táv.)
Leó pápa Palliani nunciust megbizta, hogy a temetésen képviselje Ő Szenttségét.

Az utolsó uton.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.)
Az egész uton, ahol az *Erzsébet* királyné drága tetemével a vonat elvonult, mély részvtéssel fogadta Svájc népe. Minden állomáson a testületek, hatóságok és ezer-nyi nép várta a koporsót vivő vonatot. A harangok zúgtak s a közönség hódoló részvtéssel, mély gyászt öltött. — *Bernben* impozáns módon nyilvánult meg a részvté. Ezrekre menő nép és a testületek gyászlobogóval tömörült a pályaudvaron; az előkelőség, a hatóságok jelen voltak. Mikor a vonat megérkezett, remek koszorukat helyeztek a koporsóra; a zászlókat meghajtották. — A *zürichi* pályaudvaron megható részvtéssel és tüntetéssel fogadták a vonat érkezését. A város közönségének nagy része zászlókkal, gyász-jelvényekkel kint volt.

Ő Felsége kiáltványa.

Bécs, szeptember 14. (Saj. tud. táv.)
Udvari körökben hirlik, hogy *Erzsébet* királyné eltemetése után király Ő felsége összes népeihez kiáltványt fog kibocsátani.

Az unoka a ravatalnál.

Bécs, szept. 14. (Saj. tud. távirata)
Stefánia özvegy trónörökös nő *Erzsébet* leányával remek koszorut helyez a koporsóra. A felirata ez lesz:

Meiner hleuerer Grosmutart. — *Eli-sabeth* és magyarul: *Erzsébet*.

A német császár a temetésen.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.)
Berlinből távirják: *Vilmos* német császár szombaton Bécsbe érkezik a temetésre. Este visszautazik Berlinbe.

Ujabb elfogatások.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.)
Genfből érkezett hírek szerint tegnap az ottani rendőrség öt anarkistát tartóztatott le, azon gyanu alapján, hogy bűntársai a gyilkosnak. Tegnap éjjel több házkutatást tartottak. A 10 letartóztatás nagyobb részben jogtalan tartózkodás miatt történt.

A gyilkos levelei.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.)
Lucheni ma két levelet írt. Az egyiket Ruffhoz, a svájci szövetség tanács elnökéhez, a melyben kéri, hogy a luzerni kantoni törvények szerint ítéljék el. Itt tudvalevőleg a halálbüntetés nincs eltörülve. A másik levelet volt gazdájához, Arragon hercegéhez intézte.

A Dreyfus pör.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.)
Párisból távirják, hogy Faure köztársasági elnök akként nyilatkozott, miszerint

inkább lemond, de a Dreyfuss-pör revízióját nem engedi meg.

Budapest, szept. 14. (Saj. tud. táv.)
Az »Agence Havas« megczáfolja a Dreyfuss-pör revíziója ügyében Faure elnökről terjesztett híreket.

KÖZGAZDASÁG.

A hegyi választmány ülése. Nagyvárad hegyközségének választmánya tegnap délután ülést tartott dr. *Sipos* Árpád elnöklete alatt. Jelen voltak: *Lévay* Zsigmond, *Daday* József, *Széles* Lajos, *Guttman* József, *Wiener* Jenő, dr. *Kutiák* Ágoston, *Czeplédy* Jenő, *Molnár* Lajos, *Bordé* Ferencz és *Márkus* János hegybíró.

A hegybíró jelentése szerint az elmúlt július és augusztus hónapokban a nagyvárad hegyen a közegészség és közbiztonság jó volt, járvány nem fordult elő. — A szőlő termés nem felel meg a kívánalmaknak. A jég pusztítása most látszik egész nagyságban; 25%-át a termésnek tönkretette, míg a szárazság és hideg éjjelek 20%-ot pusztítottak el. Így még közepes termés sem lesz. A szemek héja vastag és kevés cznkortartalma van. Jó eső kellene.

A jelentést tudomásul vették.

Elnök felvetette, hogy egyes szőlőkben a szőlők között foltonként a levelek megsárgultak, satnyulnak.

Megnyugtatósul a miniszter *Balassa* János vinczellér-képezdei igazgatót küldte ki, a vizsgálatra. A miniszter szakértője azt konstataálta, hogy a baj csak lokális s az alany rosszásága miatt van.

Mivel aggodalmas felszólalások történtek, ezzel szemben, — felkéri a választmány *Fotássy* János reátanárt, jeles vegyész, hogy a hol a bajt tapasztalták, a talaj minőségét vizsgálja meg. — Egyben köszönetet szavaztak *Polássy* Jánosnak a borok vegyészeteért. Még pár apróbb ügy elintézése után a közgyűlés határidejét szeptember hó 25-ikére tűzték ki; ekkor állapítják meg a szüret idejét.

A szerkesztőjeért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Csizmadia- és czipész-MUNKÁSOK

felvétetnek

Moskovits Farkas és társa

első nagyvárad

csizma- és czipő-gyárában,

TELEKY-UTCZA.

Hirdetmény.

Alulirt pénzintézetek közhírré teszik, hogy **f. hó 17-én** a nemzeti nagy gyász miatt, üzlethelyiségeiket zárva tartják és e miatt tisztelettel kéri ügyfeleiket, hogy ezt tudomásul venni és ennélfogva elintézendő ügyeiket és különösen az e napon multhatatlanul rendezendő esedékességeiket előtte való napon rendezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1898. szeptember 14-én.

Nagyvárad Takarékpénztár,
Biharmegyei Kereskedelmi, Ipar- és Terményhitelbank,

Biharmegyei Takarékpénztár.

Gazdasági és Iparbank,

Polgári Takarékpénztár.